

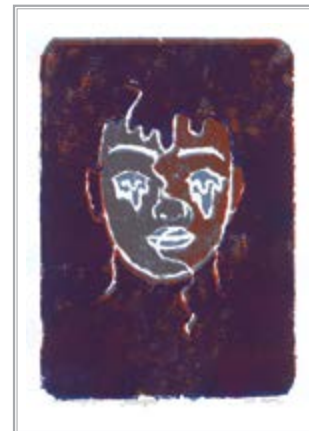
Tinkara Lavrenčič

Teo Ličen

Aleksej Mavri

Lea Mavrič

Ela Mislej

Žiga Mozetič

Luka Pizzoni

Nik Poljanec

Anže Saksida

Tristan Semenič

Jona Stibilj

Karin Štor

Družbene razmere odpirajo težka vprašanja in naloge. Ne prvič in ne zadnjič. Kakšen bi bil svet brez prizadevanj in poguma za ukrepanje? Mladi ste kritični opazovalci sedanjosti in ustvarjalci prihodnosti. Z nami delite vzporednice ekspresionizma, ki je zaznamovalo ustvarjanje Vena Pilon, in današnjega časa. Naj ustvarjalnost in pogum zaznamujeta tudi tlakovanje naše prihodnosti.

Andrej Rutar, ravnatelj

1. a Srednje šole Veno Pilon Ajdovščina

Umetnost je odsev življenja, ki s svojo ustvarjalnostjo bogati človeka.

Damjana Plešnar, prof. likovne umetnosti

Odsevi nekega časa

Razstava grafičnih del dijakinj in dijakov 1. a Srednje šole Veno Pilon Ajdovščina
4.-20. marec 2022

Pilonova galerija Ajdovščina
Prešernova ulica 3
SI - 5270 Ajdovščina
T +386 5 368 91 77
pilonova.galerija@siol.net
www.venopilon.com

Zgibanko izdala in založila:
Pilonova galerija Ajdovščina
marec 2022

Besedila:
Andrej Rutar, Damjana Plešnar, Tanja Cigoj
Fotografija: Trio d.o.o., Elizabeta Bratina
Oblikovanje: Adenda d.o.o.
Tisk: GK Grafika d.o.o.

Odsevi nekega časa

Dijakinje in dijaki 1. a Srednje šole Veno Pilon Ajdovščina
4.-20. marec 2022

Odsevi nekega časa

»Umetnost ni zrcalo, ki odseva resničnost, temveč kladivo, s katerim jo oblikujemo.«¹

Bertolt Brecht

Izjava nemškega dramatika in reformatorja gledališča 20. stoletja o izjemni moči umetnosti ostaja vedno aktualna ter času, pravzaprav vsem časom, primerna: zdi se skorajda v sozvočju s temi, ki jih živimo. Umetnost sicer ostaja ogledalo družbi, ki se mora poznati in prebrati v njem. Prepoznati in sprejeti mora svoj odsev v danem trenutku, čeprav se postmoderni človek zaveda dejstva, da resničnost ni ena sama. Te fasetne podobe stvarnosti pripoznava tudi Pilon, ko se mu v avtobiografski knjigi zapiše: »In na vsako vprašanje sem dobil dva odgovora. Ta razdvojenost me je nenehno mučila. Iskal sem harmonije v svoji notranjosti. Iskal sem jo ...«²

Na nebu slovenske ekspresionistične umetnosti se nedvomno z velikimi črkami izpisuje njegovo ime, ime umetnika, ki je z neizprosnostjo, na obale uvida jo lahko naplavi zgolj iskreno občutenje, beležil prizore z obrobja družbe srednje Evrope tistega časa.

Dela naših razstavljalcev z razumevanjem razno-terosti in raznolikosti resnic razpletajo rdečo nit zgodbe, ki jo zapisujejo vsakdan, občutenja sveta ter njegovih pojavnosti in odzivi nanjo. Žal je ta daleč od idealnega in odvijanje zank vsakdanjih zapletov, prepletov in pripletov postaja občasno komajda znosno, malone neznosno. Svet, v katerem preživljajo svojo zgodnjo mladost tokratni razstavljalci, je bil še pred nekaj leti nepredstavljen. Strahu in njegovima tesnima sledilkama tesnobi in ranljivosti, ki ju je čas izpostavil in ki sta slehernika ogrnili v mrazeč plašč, sta sledila še izrazitejši individualizem in nezaupanje v sočloveka. Ta trenutek zato brezpogojno potrebujemo umetnost, ki zmora zgladiti zrak rezajoče robove dogajanja ter pripomoči k temu, da v nas ponov-

no vstane človeškost. Včasih je dovolj že lahen dotik ustvarjalnega, originalnega, posebnega.

V umetnosti so dovoljene različice stvarnosti, zaželeno drugačnost razmišljanja in iskrenost izraza dobrodošla. Naj bo torej umetnost tista, ki bo stvarnost prekalila, jo preoblikovala, jo ustvarila s – premišljeno ali impulzivno – potezo in v barvah na novo upodobila. Izžgala iz nje neiskrenost, ji v globeli matrice zarezala s čopičem, skozi doživeto pretisnila v odtis in ji tako dodelila konec in obenem poklonila začetek, (zmožnost povsem novega, svežega. Morda je zdaj čas, da strahove zamenjamo za (večje) razumevanje, če povzamem po prvi ženski in dvakratni Nobelovi nagrajenki Marie Curie. Morebiti je zdaj čas za prevrednotenje vrednot, za kar si je pred več kot stoletjem prizadeval tudi ekspresionizem.

Z deli, s katerimi dijaki odgovarjajo na dogajanje, smo bogatejši za devetindvajset odsevov nekega časa, pravzaprav časa njihove mladosti, ki bi moral biti namenjen svobodi razmišljanja, doživljanja in izražanja. Ti odrazi osebnih čutenj nagovarjajo bolj ko ne neposredno: bodisi skozi prodoren pogled, ki prepozna dvoličnost človeške narave s prikrivanjem čustev v strahu pred razkritjem ali znotraj občutenja sedanjosti/aktualnosti kot krute realnosti, ko se življenje zazdi kot bivanje znotraj zaporniške celice, a se temu, preden poslednjič potonemo, zoperstavimo ter se tako upremo kratenju osnovnega, temeljnega v nas, osvojenega že s prihodom na svet. Ko se utišani in neslišani (zavoljo zamlčanosti resnic in repetitivnosti) ponošenih neresnic) z jezo v srcu predajamo brezupno, umikamo v samoto, se najdemo znotraj začaranega kroga idiličnih mehurčkov, katerih opno predi-

rajo temne slutnje o nevarnosti, ki preži na nas v prihodnosti. Zato si želimo pobegniti, pa čeprav tja gor med zvezde, kjer upanje umira zadnje in se lahko veselimo tudi v senci ali pa smo ob srečanju sorodne duše, ki nikakor ni naključno, hvaležni za trenutke bivanja, celo na deževen dan ... Močnejši kot se zdimo, zmoremo zato občutkom razdvojenosti in razcepljenosti navkljub poiskati in ponovno najti sebe ter v bolečini, ki nas označi in zaznamuje, zbrati izgubljene koščke duše. Vsak trenutek, ki ga bivamo, se namreč napaja iz oceana drugačnosti, brez izjeme, čeprav ga nemalokrat doživljamo kot ponavljajoči se val. Tu stopi na oder, kjer prevzame glavno vlogo, umetnost življenja (ars vivendi), ki se je, po Seneki, učimo, dokler živimo.

V časih, ko se oziranje nazaj zdi prijaznejše kot stopanje naprej, si – povsem dobronamerno –, dovolim uporabiti skoraj stoletje stare besede ruskega filozofa Nikolaja Berdjajeva. Zapisal jih je v svoji knjigi *Novi srednji vek*, v razpravi o izmenjavi zgodovinskih ciklov, kjer govori o dnevni in nočni obdobjih, o tistih, v katerih vladajo razum, tehnika in zunanje vrednote, ter tistih, ki so lahko materialno manj plodna, so pa toliko bogatejša duhovno. Takole pravi: »Noč ni nič manj lepa od dneva, nič manj božanska. Ponoči žarijo svetle zvezde, v noči prihaja do odkritij, ki jih dan ne pozna.«³ Katerokoli smer bomo v prihodnost ubirali, tega ne gre pozabiti. Nam vsem, posebno pa še mladim razstavljalcem, želim trdnih stopinj na poti svobodne ustvarjalnosti – ta namreč zmora oplemenititi in celo osmisliti cilj našega potovanja.

Tanja Cigoj, višja kustosinja

¹ https://www.goodreads.com/author/quotes/26853.Bertolt_Brecht.

² Veno Pilon, *Na robu*, Mladinska knjiga Založba, Ljubljana, 2008, str. 127.

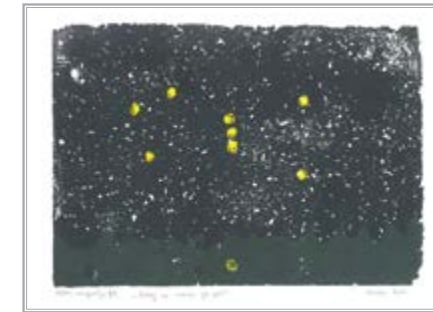
³ <https://akropola.org/nikolaj-berdjajev-in-novi-srednji-vek>.

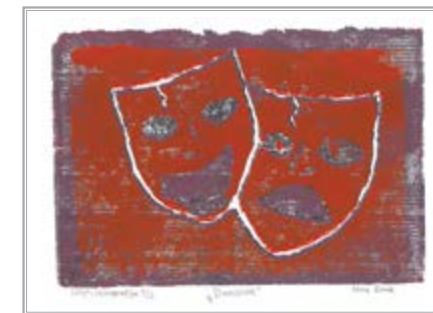
Tami Likar

Naja Vrčon

Kristina Zorn

Nina Žmak

Julija Bajc

Sara Grošelj

Blaž Kolar Tratnik

Jure Brežan

Ožbej Gruden

Matic Kolar Tratnik

Tina Čubej

Vita Haler

Enej Krševan

Amina Dedić

Žana Hladnik

Tija Lah

Luka Kodrič